

RAAD VAN TOEZICHT VERZEKERINGEN

UITSpraak Nr. 2000/88 Le
in de klacht nr. 009.00

ingediend door:

hierna te noemen 'klaagster',

tegen:

hierna te noemen 'verzekeraar'.

De Raad van Toezicht Verzekeringen heeft kennis genomen van de schriftelijke klacht, alsmede van het daartegen door verzekeraar gevoerde schriftelijke verweer.

Uit de stukken is, voor zover voor de beoordeling van de klacht van belang, het navolgende gebleken.

Inleiding

De echtgenoot van klaagster heeft bij verzekeraar met ingang van 20 maart 1972 een (gemengde) levensverzekering gesloten met als einddatum 1 augustus 2008 volgens het tarief 60/20-D Pluspensioen met aandeel in de winst. Op de polis is de echtgenoot van klaagster als verzekerde en eerste begunstigde, en klaagster als tweede begunstigde aangewezen. Bij de polis behoort een aanhangsel A1, waarin is opgenomen de 'Stijgingsclausule Pluspensioen', die – voorzover hier van belang – luidt:

'Indien bij overlijden van de verzekerde vóór de einddatum zijn echtgenote in leven is en, voor de dan beschikbare uitkeringen ineens, bij de Maatschappij tegen de dan geldende tarieven een direct ingaand levenslang weduwenpensioen wordt gekocht, zal dit pensioen jaarlijks, voor het eerst één jaar na het overlijden van de verzekerde, stijgen met 3% van het bedrag van het weduwenpensioen onmiddellijk voorafgaande aan die stijging. (..).'

In het bij de polis behorende pensioenoverzicht van 6 april 1972 is – zakelijk weergegeven – vermeld dat bij in leven zijn van de verzekerde en zijn echtgenote (klaagster) op de pensioendatum (1 augustus 2008) voor de uit de polis beschikbaar komende bedragen en de winstuitkering een ouderdoms- of weduwenpensioen kan worden verkregen (onder voorbehoud ten aanzien van lijfrentetarieven en winstverwachting) van f 10.000,- per

2000/88 Le

jaar plus een extra pensioen uit de winst (niet gegarandeerd) van f 8.900,-. Voorts is in dit overzicht vermeld dat bij overlijden van de verzekerde vóór de pensioendatum een weduwepensioen kan worden verkregen van f 10.000,- per jaar bij ingang plus een stijging van 3% per jaar (samengesteld). In verband met een door verzekeraar en de echtgenoot van klaagster overeengekomen verhoging is op 23 maart 1977 een nieuw pensioenoverzicht opgemaakt. Daarop is vermeld dat bij in leven zijn van de verzekerde en klaagster op de pensioendatum voor de uit de polis beschikbaar komende bedragen en winstuitkering een ouderdoms- respectievelijk weduwepensioen kan worden verkregen van f 15.000,- per jaar en een extra ouderdoms- respectievelijk weduwepensioen uit de winst van eveneens f 15.000,- per jaar. In het nieuwe bij de polis behorende pensioenoverzicht is voorts vermeld dat bij overlijden van de verzekerde vóór de pensioendatum een weduwepensioen kan worden verkregen van f 15.000,- per jaar bij ingang, dat jaarlijks stijgt met 3% (samengesteld) voor het eerst één jaar na ingang.

De echtgenoot van klaagster is op 20 maart 1999 overleden. Klaagster heeft verzekeraar verzocht offerte uit te brengen voor een met het tot uitkering gekomen kapitaal aan te kopen weduwepensioen.

Tussen verzekeraar en klaagster bestaat een verschil van inzicht met betrekking tot de uitleg van de 'Stijgingsclausule Pluspensioen'. Verzekeraar heeft klaagster uiteindelijk twee voorstellen gedaan:

- een levenslang weduwepensioen van f 17.571,- per jaar, dat jaarlijks stijgt met 3% (samengesteld);
- een levenslang gelijkblijvend weduwepensioen van f 26.565,- per jaar.

Bij deze offerte heeft verzekeraar medegedeeld: 'Deze offerte staat op zichzelf en wijkt af van hetgeen op polisnummer (-) als weduwepensioen is verzekerd.'

De klacht

Klaagster heeft met verzekeraar gecorrespondeerd over de nakoming/uitleg van polisaanhangsel A1. Aan de orde is de vraag of op grond van aanhangsel A1 het recht op een stijgend weduwepensioen is meeverzekerd, of dat het aanhangsel slechts een mededeling bevat dat te zijner tijd desgewenst een met 3% stijgende uitkering kan worden verzekerd, maar dan wel op kosten van de begunstigde. Verzekeraar neemt het standpunt in dat een stijgende uitkering mogelijk is, maar dan wel vanuit een aanmerkelijk lagere aanvangsuitkering dan in het geval van een niet stijgende uitkering. Aldus betaalt klaagster de stijging zelf en is in feite geen sprake van een meeverzekerde som, te weten de stijgende uitkering. Zulks is in strijd met de bewoordingen van het aanhangsel.

Verzekeraar handelt in het onderhavige geval volgens klaagster niet als een behoorlijk verzekeraar, omdat hij de verplichtingen uit de polis niet wenst na te komen. De door klaagster voorgestane uitleg is de juiste en houdt in dat zij de door haar gewenste stijgende uitkering behoort te ontvangen, zonder dat wordt uitgegaan van het geoffreerde lagere startbedrag.

Het standpunt van verzekeraar

Samengevat weergegeven, heeft verzekeraar - voorzover van belang - het volgende aangevoerd. In 1972 heeft de echtgenoot van klaagster een verzekering volgens het tarief 'Pluspensioen' aangevraagd. De verzekeringnemer wenste een oudedagspensioen te verzekeren van in beginsel f 10.000,- per jaar met 100% overgang op de weduwe. Op basis van de toen

2000/88 Le

geldende lijfrentetarieven en winstverwachtingen heeft verzekeraar een kapitaal verzekerd dat in beginsel voldoende was om op de einddatum de aangevraagde pensioenen aan te kopen. Het verzekerde kapitaal is zodanig gekozen dat tevens werd voorzien in de aankoop van een weduwepensioen van in beginsel eveneens *f* 10.000,- per jaar, dat bij overlijden van de verzekerde vóór de pensioendatum jaarlijks met 3% cumulatief zou stijgen. In 1977 heeft verzekeraar eenmalig de verzekerde kapitalen verhoogd in verband met een door de echtgenoot van klaagster gevraagde verhoging van het pensioen van *f* 10.000,- naar *f* 15.000,- per jaar, waarbij de verschuldigde premie uiteraard toenam.

Tussen klaagster en verzekeraar is een discussie ontstaan over de uitleg van de 'Stijgingsclausule Pluspensioenen'. Dit is een clausule die wordt opgenomen in verzekeringen volgens het tarief 'Pluspensioenen'.

Naast een ouderdompensioen met 100% overgang op de weduwe is speciaal bij dit tarief een jaarlijks met 3% stijgend weduwepensioen meeverzekerd wanneer de verzekerde vóór diens pensioendatum overlijdt.

De echtgenoot van klaagster heeft bij de aanvraag van de verzekering in 1972 uitdrukkelijk gekozen voor het tarief 'Pluspensioenen', dus inclusief het met 3% stijgende weduwepensioen. Klaagster stelt zich op het standpunt dat uit de stijgingsclausule volgt dat voor het kapitaal, dat (inclusief winst) tot uitkering is gekomen, een direct ingaand levenslang weduwepensioen moet worden aangekocht op basis van de tarieven voor een gelijkblijvend pensioen, welk pensioen vervolgens jaarlijks met 3% zou moeten stijgen. Uit de tekst van de stijgingsclausule en het voorlichtingsmateriaal van destijds blijkt evenwel iets anders. Daarin wordt uitgelegd dat bij overlijden van de verzekerde vóór de pensioendatum (1 augustus 2008) voor de weduwe met de dan beschikbare uitkering een 3% stijgend pensioen wordt aangekocht. Uit het pensioenoverzicht van 6 april 1972 blijkt dat 'onder voorbehoud t.a.v. lijfrentetarieven en winstverwachting' zo'n pensioen in beginsel zou aanvangen met *f* 10.000,- per jaar. Op 23 maart 1977 is een nieuw overzicht uitgereikt in verband met de verhoging van de verzekering naar een beoogd pensioen van *f* 15.000,- per jaar. Zowel uit het pensioenoverzicht van 6 april 1972 als het pensioenoverzicht van 23 maart 1977 blijkt dat:

- a. een vanaf de pensioendatum gelijkblijvend pensioen werd nagestreefd dat bestond uit het beoogde pensioen (*f* 10.000,- respectievelijk *f* 15.000,-), plus een pensioen uit hoofde van de winst, en
- b. bij overlijden van de verzekerde vóór de pensioendatum een weduwepensioen van *f* 10.000,- respectievelijk *f* 15.000,- per jaar (bij ingang) werd beoogd, dat jaarlijks met 3% zou stijgen, doch zonder extra uitkering uit de winst; de 'plus' bestond in dat geval uit de jaarlijkse stijging van 3%.

Het 'plus' karakter van het ouderdompensioen bestond uit een extra pensioen uit de winst en het 'plus' karakter van het weduwepensioen bij vooroverlijden bestond uit de stijging van 3%. Het weduwe-pluspensioen gaat volgens verzekeraar uit van het beoogde pensioen (in 1977 *f* 15.000,-) dat met drie procent stijgt en niet van een pensioen op basis van het verzekerde kapitaal plus een extra pensioen uit hoofde van de winstdeling. De Stijgingsclausule Pluspensioenen heeft geen andere functie dan op voorhand vast te leggen dat een stijgende uitkering wordt beoogd. Er kan echter geen misverstand over bestaan dat die stijgende uitkering moet worden aangekocht

2000/88 Le

door aanwending van het bij overlijden beschikbaar komende verzekerde bedrag.

Mede gelet op de ontevredenheid van klaagster over de hoogte van het geoffreerde stijgend pensioen heeft verzekeraar in afwijking van de verzekeringsovereenkomst coulancehalve ook een offerte uitgebracht voor een hoger, maar gelijkblijvend pensioen. Daarbij is er uitdrukkelijk op gewezen dat die aanbieding op zich zelf stond en afweek van hetgeen op de polis was verzekerd. Klaagster wenst zowel een jaarlijks stijgend pensioen als ook een pensioen dat bij aanvang al het niveau heeft van een gelijkblijvend pensioen. Daarvoor bestaat geen ruimte. De beschikbaar gekomen uitkering kan slechts eenmaal worden besteed, ofwel voor een stijgend pensioen met een lager aanvangsbedrag, ofwel voor een hoger, maar dan gelijkblijvend pensioen.

Overigens is onjuist dat klaagster zelf de stijging van haar pensioen zou betalen en dat de stijgingsclausule daardoor een loze bepaling zou zijn. Actuarieel gezien koopt klaagster met de beschikbaar gekomen uitkering, als zij kiest voor een met 3% stijgend weduwepensioen van f 17.571,-, qua contante waarde evenveel pensioen als wanneer zij kiest voor een gelijkblijvend pensioen van f 26.565,-.

Het commentaar van klaagster

Naar aanleiding van het verweer van verzekeraar heeft klaagster het standpunt gehandhaafd dat het polisaanhangsel iets extra's biedt, een surplus boven het normale (gelijkblijvende) weduwepensioen. Verzekeraar doet het voorkomen alsof de winstdeling strekte ter financiering van de stijging. Deze stijging was echter al verzekerd in het gegarandeerde kapitaal. Aan de tekst van de clausule ontvalt iedere betekenis indien een stijgend weduwepensioen wordt beoogd dat actuarieel gezien hetzelfde is als een gelijkblijvend pensioen. Door de onderhavige discussie met verzekeraar is het pensioen nog steeds niet ingegaan. Klaagster derft daardoor rente.

2000/88 Le

Het oordeel van de Raad

1. De klacht houdt in dat verzekeraar de hiervoor onder Inleiding geciteerde 'Stijgingsclausule Pluspensioen' onjuist uitlegt. Niet in geschil is dat klaagster uit hoofde van de onderhavige verzekeringsovereenkomst recht heeft op een weduwepensioen dat jaarlijks met 3% (samengesteld) stijgt. Volgens klaagster dient dit pensioen bij aanvang gelijk te zijn aan het door verzekeraar voor een gelijkblijvend pensioen geoffreerde bedrag van f 26.565,- per jaar en dient de stijging vervolgens voor rekening van verzekeraar te komen. Het door verzekeraar geoffreerde stijgende weduwepensioen dat aanvangt met f 17.571,- per jaar, komt volgens klaagster erop neer dat zij de jaarlijkse stijging zelf betaalt.
2. Vooropgesteld dient te worden gesteld dat de beantwoording van de vraag betreffende de juiste uitleg van verzekeringsvoorwaarden niet aan de Raad toekomt, maar aan de rechter. Wel beoordeelt de Raad of verzekeraar bij de door hem gegeven uitleg een verdedigbaar standpunt inneemt. In dit licht bezien wordt het volgende overwogen.
3. De bewoordingen van de Stijgingsclausule Pluspensioen bevatten geen indicatie voor de hoogte van het te offrenen stijgende weduwepensioen. De pensioenoverzichten van 6 april 1972 en 23 maart 1977 geven wel een indicatie van die hoogte. Op die overzichten is aangetekend, dat zij behoren bij de polis. Daarvan uitgaande heeft verzekeraar in redelijkheid kunnen aanvoeren dat te dien aanzien betekenis toekomt aan die overzichten.
4. Het overzicht van 1972 indiceert - onder voorbehoud van de op de datum van vooroverlijden geldende lijfrentetarieven voor pensioenaankoop - een weduwepensioen van f 10.000,- per jaar bij aanvang, dat stijgt met 3% per jaar. In het overzicht van 1977 wordt een bedrag van f 15.000,- bij ingang geïndiceerd, dat voor het eerst één jaar na ingang stijgt met 3%. Dat pensioen zal worden verkregen uit de uit de polis bij vooroverlijden beschikbaar komende bedragen tegen de dan geldende lijfrentetarieven.
5. Tegen deze achtergrond heeft verzekeraar zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen, dat de aankoop van het pensioen moet geschieden uit de uit de polis beschikbaar komende bedragen, en niet voor een deel (het deel van de stijging) uit de middelen van verzekeraar.
6. Klaagster heeft voorts nog aangevoerd dat zij rente derft, omdat de discussie met verzekeraar tot gevolg heeft dat het pensioen nog steeds niet is ingegaan. De Raad zal de stelling dat klaagster rente derft niet in zijn onderzoek betrekken, nu deze geen deel uitmaakt van de ingediende klacht en verzekeraar daarop niet heeft kunnen reageren.
7. Het voorgaande leidt tot de conclusie dat verzekeraar de goede naam van het verzekeringsbedrijf niet heeft geschonden, zodat de klacht ongegrond moet worden verklaard.

2000/88 Le

De beslissing

De Raad verklaart de klacht ongegrond.

Aldus is beslist op 25 september 2000 door Mr. R. Herrmann, voorzitter, Mr. J. Borgesius, Mr. J.G.C. Kamphuisen, Mr. Th.B. ten Kate en Mr. D.H.M. Peeperkorn, leden van de Raad, in tegenwoordigheid van Mr. C.A.M. Splinter, secretaris.

De Voorzitter:

(Mr. R. Herrmann)

De Secretaris:

(Mr. C.A.M. Splinter)